

Mehmet BEŞORAK

makale

Ses nereden geliyor?

Politik ses seviyelerini sandıklardan çıkan oylar ayarladı. Öyle bir ayar ile sonuçlandı ki bu ses seviyesinden kimse bir şey anlamadı. Seçmenin sesini duyan olmadı desek belki yanlış olur; ses duyuldu ama anlayan olmadı.

Merhaba sevgili okuyucularım; Ateşis sayesinde bir yazımı daha sizler ile paylaşmanın keyfini yaşıyorum. Geçen sayımızda sandıklar siyasilerin ses volümlerini ayarlayacaklar demiştik. Politik ses seviyelerini sandıklardan çıkan oylar ayarladı. Öyle bir ayar ile sonuçlandı ki bu ses seviyesinden kimse bir şey anlamadı. Seçmenin sesini duyan olmadı desek belki yanlış olur; ses duyuldu ama anlayan olmadı. Sesin anlaşılmasından dolayı siyasilerimiz seçmenlerine biraz daha yüksek ses ile bağışmalarını net ve anlaşılır olmalarını istiyorlar. Hukuk kuralları içinde bir kez daha seçimde seslerimizi istediğimiz kişilere duyurmaya bu sefer anlaşılır olarak duyurmaya çalışacağız. Başka Türkiye Yok!

Ses dünyasında daha anlaşılır olabilmek için genelde

ses efektleri kullanılır. Görüntünün olmadığı durumlarda çok kullanışlı bir yöntemdir. Sadece ilave sesler ile ortamın durumu, yaşanan olaylar, gösterilmeye çalışılır. Bu sayımızda ses efektlerinden bahsedelim; sesimizin iyi anlaşılır olmasını ve anın yaşanmasını izleyelim. Radyo yayınlarında görüntünün eksik olması nedeni ile konuşan kişinin veya kişilerin o andaki hareketleri mimikleri ses ile gözlerimizin önüne getirilir. Şimdi yazı ile ses efektini sizlere anlatmaya çalışacağım. Radyo da ki adam canı sıkılmış bir şekilde "içini çeker ve rahatlamak için soğuk bir şeyler içmeliyim" der. Bu isteğini biz algılayız ve o anda sürahi ve bardak çarpışma sesi radyodan iletilirse bu durum gözlerimizin önüne gelir; adam ayakta ve istediği içki dolu sürahiye bir eline aldı, diğer elinde ise bizim hayal ettiğimiz bir bardak var. Bu arada telefon çalma sesi duyarsak adamın telefona doğru yürüyeceğini düşünürüz ve yürüyen ayak sesleri efekti ile adamı telefona doğru yürüdüğünü hissederiz ama iki eli dolu olduğu gelir aklımıza artık sürahini bir yere bırakmalıdır ve bu sesi de duymamız gerekir. Sürahinin masaya bırakılma sesi ile bir el boşalmış ve telefonu açmak için hazırlanırken telefon bir kez daha çaldığı da radyo dinleyicisi artık adamın telefonu açması ve gereken konuşmayı merak etme-

sinden başka bir durum aklına getiremez. Tabii bu arada bir kapı çalma sesi ve bir kadının yürüyen ayak sesleri efektleri ilave edilirse radyomuz artık beynimiz tarafından filme alınmıştır. Ses efektleri sadece radyo da kullanılmaz; filmlerde de kullanılır. Bir araba sesi geliyorsa ve film oyuncusu arkasına dönüyorsa oradan bir araba görmemiz gerektiğini anlarız. Kısa bir süre sonunda da o sesin sahibini de çoğunlukla görebiliriz. Radyo, televizyon, sinema yayınlarında, tiyatro oyunlarında veya film seslendirmelerinde, görünmeyen hareketlerden dolayı gereken seslerin doğal kaynakların dışında, elektronik, optik, mekanik, yöntemlerle gerçekleştirilmesi ses efektlerini oluşturur. Efekt tekniği de bir iletişim yöntemidir. Gerçekte olmayan bir hareketin yaşanmış gibi iletilmesidir. Şimdi hayatımıza dikkat edelim gerçek sesleri duyar mı davranışlarımızı sözlerimizi seçiyoruz; yoksa araya konulan ses efektleri ile durumumuzu hayal ederek gerçek olduğunu mu düşünüyoruz? Günümüzde kötü niyet, dünyada ve kişilerde hatta ülkemizde gerçek sesleri doğal kaynakları dışında elektronik, optik, mekanik, yöntemlerle değiştirip gerçekmiş gibi hayal etmemizi yanlış bir şeyler düşünmemizi mümkün kılabilir. Hatta insanlar da bu yanlışlıklar sonunda zarar görebilir; ölebilir.

Mesela bir kuş sesi efekti dinlediğimizde genelde kendimizi ağaç kenarlarında çayırlarda rahat bir ortamda hisseder ve tebessüm eder gülümseriz. Silah sesi efektlerinde ise tam tersi ağızımız da dişlerimiz biraz daha sıkı durumda olur ve üzülürüz. Bizler önce sesin nereden geldiğine bakıp emin olmalıyız doğru bir adresten gelen sestem de zarar gelmez.

İlk radyo yayını Marconi gerçekleştirdi.

Radyo demişken kısaca Marconi'den de bahsetmeden geçmeyelim. Gençlik yıllarında Marconi bilim ve elektrik konularına ilgi duymaya başlamıştır. Bu dönemin önemli bilimsel gelişmelerinden birisi Heinrich Hertz'e aittir. Hertz, 1888 yılında elektromanyetik radyasyonun üretilebileceğini ve takip edilebileceğini kanıtlamıştır. Bugün radyo dalgaları olarak bilinen bu radyasyona o dönemde "Hertzian Dalgaları" ya da "aetheric dalgalar" denmekteydi. 1894 yılında Hertz'in ölümünün ardından bilim adamının eski keşifleriyle ilgili makaleler yeniden yayımlanmış ve Marconi'nin bu konuya ilgisi artmıştır. Marconi, Bologna Üniversitesi'nde fizikçi olan Augusto Righi ile radyo dalgaları üzerine çalışmak üzere izin almıştır. Marconi'nin komşusu olan Righi, Hertz'in çalışmaları üzerine deneyler yapmış bir fizikçidir. İlk deneyleri İtalya, Pontecchio'daki evi Villa Griffone'nin çatı katında uşağı Mignani'nin yardımıyla kendi araç-gereçlerini yapan Marconi deneylerine başlar.

Amacı radyo dalgalarını kullanarak pratik bir telsiz telgraf sistemi icat etmektir. Bu yeni bir fikir değildir. Elli yıldan fazla bir süredir; kablolar olmaksızın telgraf iletilerinin aktarımını araştıran pek çok kişi, teknik ve ticari anlamda başarılı olamamıştır. Marconi'nin sistemi ise aşağıdaki bileşenlerden oluşmaktadır.

- Basit bir osilatör, ya da kıvılcık üreten radyo vericisi,
- Yerden yükseğe yerleştirilmiş bir kabloya da güç alanı,
- Edouard Branly'nin özgün aracının bir modifikasyonu olan koherer alıcısı (hassaslığı ve güvenilirliğini artırmak için ince ayar yapılmış),
- Mors Alfabesi'ndeki nokta ve tirelere karşılık gelen kısa ve uzun vuruşları göndermek için vericinin çalışmasını sağlayan telgraf anahtarı ve alınan noktalarla tireleri kağıt rulonun üzerine kaydeden ve koherer tarafından çalıştırılan telgraf kaydedicisi.

Efekt konusu ile başladığım yazı radyo ile devam etti. Bu arada biraz da olsa insanları gerçek seslere doğru gitmesi; onları duyması gerçeklerini seçmesi konusunda aydınlatmaya çalıştım. Hangi taraf da olunur ise olunsun görebiliyorsa efekt sesleri tereddüt etmeden aklımızdan çıkaralım doğal olanına bakalım. Eğer iş radyoya kalmışsa işte o zaman efekt sesleri ile durumu hayal edip gerçekten doğru anlamaya çalışalım. Bu sayımızda da sona geldik. Bir ata sözümüz de derki "gözün ile görmediğini söyleme". Hoşçakalın...

Guglielmo Marconi

İtalyan fizikçi, mucit ve elektrik mühendisi

Doğum	25 Nisan 1874 Bologna, İtalya
Ölüm	20 Temmuz 1937 (63 yaşında) Roma, İtalya
Milliyet	İtalyan
Din	Anglikan / Katolik
İmza	

Guglielmo Marconi Birinci Marconi Markizi

25 Nisan 1874, Bologna-20 Temmuz 1937

İtalyan mucit ve elektrik mühendisi uzun mesafeli radyo iletişimi, Marconi yarasası, telsiz telgraf sistemi üzerine yaptığı çalışmalarıyla Marconi radyonun mucidi olarak bilinir. Ve kablosuz telgrafın gelişimine katkılarından ötürü Karl Ferdinand Braun ile 1909 Nobel Fizik Ödülü'nü paylaşmıştır. Girişimci, iş adamı daha sonra Marconi Şirketi adını alan ve 1897 yılında İngiltere'de kurulan The Wireless Telegraph & Signal Company'nin kurucusu olan Marconi; kendinden önce gelen fizikçi ve araştırmacıların çalışmalarını kullanarak ve değişiklikler yaparak radyonun ticari bir başarı kazanmasını sağlamıştır. 1929 yılında İtalya kralı Markoni'ye Markiz ünvanıyla asalet bahşetmiştir. (Vikipedi)